

ЕФЕКТИВНІСТЬ СПОСОБІВ ВИРОЩУВАННЯ КОЗЕНЯТ ЗААНЕНСЬКОЇ ПОРОДИ В МОЛОЧНИЙ ПЕРІОД

А. Л. Леппа, В. А. Федяєв
super_Leppa@ukr.net

Харківська державна зооветеринарна академія
вул. Академічна, 1, смт Мала Данилівка, Дергачівський р-н,
Харківська обл., 62341, Україна

Відомо, що молочне козівництво вважається економічно ефективним, коли від маток отримують високі надої в поєднанні з високою плодючістю, при мінімальних затратах праці і коштів на їх виробництво. При цьому ефективність виробництва продукції козівництва багато в чому залежить від застосовуваних технологічних процесів і способів вирощування молодняку.

Козівництво в Україні сконцентроване, в основному, у дрібних фермерських господарствах та у приватному секторі. У практиці молочного козівництва сформувалися різні способи вирощування козенят. Їх можуть утримувати на вільному або режимному підсосі або, взагалі, вирощувати штучно.

Враховуючи вищевикладене, з метою удосконалення технології вирощування козенят в східному регіоні України були вивчені різні варіанти способів їх утримання в молочний період та, на основі експериментальних досліджень, проведено економічний аналіз ефективності їх застосування.

Дослідження проведені у науково-практичному центрі рослинництва і тваринництва Харківської державної зооветеринарної академії Дергачівського району, Харківської області.

Козенята 1-ї контрольної групи вирощувалися до 3-місячного віку на вільному підсосі, козенята 2-ї дослідної групи – на режимному підсосі (роздільно-контактним способом) та козенята 3-ї дослідної групи вирощувалися за методом ручного випоювання.

В результаті досліджень встановлено, що при однаковій вартості 1 ц продукції (молока і живої маси) виручка від реалізації продукції від тварин 3-ї дослідної групи склала 1719,4 тис. грн, що на 399,2 (30,2%) і 182,0 тис. грн (11,8%) була більше, ніж від тварин 1-ї контрольної та 2-ї дослідної груп відповідно.

В підсумку за рівнем рентабельності тварини 3-ї дослідної групи перевершували аналогів 1-ї контрольної та 2-ї дослідних груп

відповідно на 26,9 і 13,4%.

Аналіз результатів досліджень свідчить, що найбільш ефективним серед порівнюваних способів є вирощування козенят самостійно методом ручного випоювання.

Ключові слова: козенята, зааненська порода, спосіб вирощування, вільний підсос, режимний підсос, ручне випоювання, економічна ефективність.

THE EFFECTIVENESS of the BREEDING METHODS of the SAANEN BREED KIDS DURING the SUCKLING PERIOD

A. Leppa, V. Fediaiev
super_Leppa@ukr.net

Kharkiv State Zooveterinary Academy,
1, Academic Street, Mala Danylivka, Derhachi district, Kharkiv region, 62341,
Ukraine

It is known that dairy goat husbandry is considered cost effective, when ewes have high milk yield in combination with high level of fertility, with minimum labor costs and production expenses. The efficiency of production the dairy goat breeding products depends largely on techniques of young-stock growing and production methods, which were applied.

The goat breeding in Ukraine is concentrated mainly in small farm enterprises and private sector. There are different ways of young-stock growing, which have been developed in the practice of dairy goat breeding. The kids can have free or regime suckling or, even, artificial feeding.

Given the above, in Eastern Ukraine in order to improve the technology for breeding kids, the different options of their keeping ways during suckling period have been studied. The economic analysis of effectiveness of their application has been taken into account and conducted based on experimental studies.

The research has been conducted in the Research and Practical Centre of Crop and Farm Animal Production of Kharkiv State Zoo veterinary Academy of Derhachi District, Kharkiv region.

The kids of the first control group were grown till 3-month age on free suckling, kids of the second experimental group were grown on the regime suckling (separate-contact way) and kids of the third experimental group were grown by the hand-feeding method.

As a result, of research it has been established that at the same price of one centner of products (milk and live weight) the income from sales of animal products of the third experimental group has been 1,719,400.0

UAH. That is by 399,200.0 (30.2%) and 182,000.0 UAH (11.8%) greater than that of animals of the first control group and the second experimental group respectively.

So the level of profitability of the animals of the third experimental group have surpassed analogues of the first control group and the second experimental group by 26.9% and 13.4% respectively.

Analysis of the research results indicates that the most effective way among the compared ones is growing of kid goats using the individually hand-feeding method.

Keywords: kids, Saanen breed, the methods of growing, free suckling, regime suckling, hand-feeding, economic efficiency.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ СПОСОБОВ ВЫРАЩИВАНИЯ КОЗЛЯТ ЗААНЕНСКОЙ ПОРОДЫ В МОЛОЧНЫЙ ПЕРИОД

А. Л. Леппа, В. А. Федяев
super_Leppa@ukr.net

Харьковская государственная зооветеринарная академия,
ул. Академическая, 1, пгт. Малая Даниловка, Дергачевский р-н,
Харьковская область, 62341, Украина

Известно, что молочное козоводство считается экономически эффективным, когда от маток получают высокие надои в сочетании с высокой плодовитостью, при минимальных затратах труда и средств на производство продукции. При этом эффективность производства продукции козоводства во многом зависит от применяемых технологических процессов и способов выращивания молодняка.

Козоводство в Украине сконцентрировано, в основном, в мелких фермерских хозяйствах и в частном секторе. В практике молочного козоводства сформировались различные способы выращивания козлят. Их могут содержать на свободном или режимном подсосе или, вообще, выращивать искусственно.

Учитывая вышеизложенное, в восточном регионе Украины в целях совершенствования технологии выращивания козлят были изучены различные варианты способов их содержания в молочный период и, на основе экспериментальных исследований, проведен экономический анализ эффективности применения данных технологий.

Исследования проведены в научно-практическом центре растениеводства и животноводства Харьковской государственной зооветеринарной академии Дергачевского района, Харьковской области.

Козлята 1-й контрольной группы выращивались до 3-месячного возраста на свободном подсосе, козлята 2-й опытной группы – на режимном подсосе (раздельно-контактным способом) и козлята 3-й опытной группы выращивались методом ручного выпаивания.

В результате исследований установлено, что при одинаковой стоимости 1 ц продукции (молока и живой массы) выручка от реализации продукции от животных 3-й опытной группы составила 1719,4 тыс. грн, что на 399,2 (30,2%) и 182,0 тыс. грн (11,8%) было больше, чем от животных 1-й контрольной и 2-й опытных групп соответственно.

В итоге по уровню рентабельности животные 3-й опытной группы превосходили аналогов 1-й контрольной и 2-й опытной групп соответственно на 26,9 и 13,4%.

Анализ результатов исследований показывает, что наиболее эффективным среди сравниваемых способов является выращивание козлят самостоятельно методом ручной выпойки.

Ключевые слова: козлята, зааненская порода, способ выращивания, свободный подсос, режимный подсос, ручная выпойка.

На сьогоднішній день козівництво широко поширене в різних країнах світу, оскільки молоко кіз – цінний продукт харчування. Воно краще засвоюється порівняно з коров'ячим, калорійніше, містить більшу кількість сухих і мінеральних речовин. Козине молоко багате незамінними амінокислотами, кальцієм, фосфором, кобальтом, вітамінами А, В, С і Д. Особливо козине молоко корисне дітям, які страждають шлунково-кишковими захворюваннями та іншими хворобами, пов'язаними з порушенням обміну речовин. Крім того, вживання молока кіз сирым є безпечним, оскільки тварини не хворіють чумою та туберкульозом на відміну від корів [1]. Окрім молока від кіз отримують вовну, пух, м'ясо та шкіру.

Досвід розвитку козівництва в зарубіжних країнах показує, що дана галузь вносить значний вклад в їх національний дохід, успішно розвивається і є цілком рентабельною галуззю [3, 4].

В Україні козівництво нарощує темпи розвитку, але на сьогодні поширене, в основному, в дрібних фермерських та присадибних гос-

подарствах. У зв'язку з цим, на практиці молочного козівництва сформувалося декілька способів вирощування молодняка: козенят містять спільно з матками до 3-4-х місячного віку, потім забирають, а маток починають доїти; роздільно-контактний, коли козу доять відразу після окоту, при цьому частину молока не видоюють, а залишають козенят, яких вирощують під нею; козенят після народження віднімають від матерів і вирощують штучно [2]. Кожен із способів має свої переваги і недоліки.

Тому, з метою обґрунтування та розробки технологічних прийомів ефективного ведення молочного козівництва в Східному регіоні України були вивчені різні варіанти способів вирощування молодняка кіз та визначено їх економічну ефективність.

Матеріал та методи дослідження. Наукові дослідження проведені у науково-практичному центрі рослинництва і тваринництва Харківської державної зоветеринарної академії Дергачівського району, Харківської області.

Для проведення дослідів перед окотом було відібрано 30 козوماتок зааненської породи, з яких за принципом аналогів було сформовано 3 групи з урахуванням породи, віку, живої маси, терміну осіменіння.

Козенята від маток 1-ої контрольної групи вирощувалися до 3-місячного віку разом з матерями на вільному підсосі. Козенята від маток 2-ої дослідної групи вирощувалися роздільно-контактним способом (режимний підсос) упродовж 3-х місяців. У віці 3 місяців проводили повне відлучення підсисних козенят від матерів. Козенята від маток 3-ої дослідної групи відлучалися від матерів відразу після народження і вирощувалися за методом ручного випоювання.

Витрати на вирощування молодняка, утримання дорослого поголів'я та отримання продукції козівництва в ході дослідів встановлено на підставі бухгалтерського обліку.

При калькуляції собівартості продукції враховувалися наступні показники: витрати кормів, їх вартість, оплата праці, нарахування на заробітну плату, ветеринарне обслуговування тварин, транспортні послуги, витрати на паливно-мастильні матеріали, витрати на електроенергію, амортизація основних засобів виробництва, поточний ремонт та інші експлуатаційні витрати.

На основі даних по витратах на вирощування молодняка кіз і кількості отриманої в досліді продукції була визначена економічна ефективність, основні показники якої виражалися в грошових одиницях і розраховувалися за середніми ринковими цінами (2016 р.) згідно загальноприйнятих методик досліджень у тваринництві у розрахунку на 100 голів основного стада [5, 6].

Результати досліджень. Результати економічної ефективності проведених досліджень наведено в таблиці 1. Встановлено, що валове виробництво молока по групах склало 601, 706 і 785 ц та виробництво приросту живої маси – 19,7, 20,9 і 24,9 ц, що було обумовлено різною продуктивністю тварин піддослідних груп.

Таблиця 1. Результати економічної ефективності виробництва продукції козівництва

Показник	Група		
	1	2	3
Валове виробництво молока, ц	601,0	706,0	785,0
Виробництво приросту живої маси, ц	19,7	20,9	24,9
Собівартість 1 ц, тис. грн:			
молока	1,52	1,44	1,36
приросту	4,53	4,34	4,07
Собівартість виробленої продукції, тис. грн:			
молока	973,6	1030,8	1044,0
приросту	95,7	91,5	99,4
Реалізаційна ціна 1 ц, тис. грн:			
молока	2,0	2,0	2,0
живої маси	6,0	6,0	6,0
Прибуток/збиток на 1 ц продукції, тис. грн:			
молока	0,48	0,56	0,64
живої маси	1,47	1,66	1,93
Виручка від реалізації, тис. грн:			
молока	1202,0	1412,0	1570,0
живої маси	118,2	125,4	149,4
Усього виручки від галузі козівництва, тис. грн.	1320,2	1537,4	1719,4
Прибуток/збиток (+/-), тис. грн	250,8	415,1	576,0
Рівень рентабельності, %	23,5	37,0	50,4

При цьому собівартість 1 ц виробленої продукції (молока і приросту) по групах відрізнялася.

Так, собівартість 1 ц молока у 1-й контрольній групі склала 1520 грн, у 2-й дослідній групі – 1440 грн та у 3-й дослідній – 1360 грн, що було менше на 160,0 грн (10,5%), ніж у 1-й контрольній групі та на 80,0 грн. (5,6%), ніж у 2-й дослідній групі. Собівартість 1 ц приросту

живої маси у 3-ій групі була на рівні 4070 грн, що також було менше на 460,0 грн. (10,2%), ніж у 1-й контрольній групі та на 270,0 грн (6,2%), ніж у 2-й дослідній групі.

За даними бухгалтерського обліку реалізаційна ціна 1 ц молока склала 2000,0 грн, а 1 ц живої маси молодняку було реалізовано по 6000,0 грн.

Так, при однаковій вартості 1 ц продукції (молока і живої маси) виручка від реалізації продукції від тварин 3-ї дослідної групи склала 1719,4 тис. грн, що на 399,2 (30,2%) і 182,0 тис. грн (11,8%) була більше, ніж від тварин 1-ї контрольної та 2-ї дослідної груп відповідно.

Виручка від реалізації продукції козівництва в розрахунку на 100 голів основного стада показала, що спосіб вирощування молодняку самостійно методом ручного випоювання дозволяє отримати на 325,2 і на 160,9 тис. грн більше прибутку, ніж від способів вирощування молодняку на вільному та режимному підсосі відповідно.

В підсумку за рівнем рентабельності тварини 3-ї дослідної групи перевершували аналогів 1-ї контрольної та 2-ї дослідної груп відповідно на 26,9 і 13,4%.

Висновки. Аналіз результатів досліджень свідчить, що найбільш ефективним серед порівнюваних способів є вирощування козенят самостійно методом ручного випоювання.

При цьому вирощування козенят окремо від матерів у молочний період сприяє збільшенню продуктивності як маток, так і молодняку.

Список використаної літератури

1. Давиденко М. Чому занепадає козівництво / М. Давиденко // Тваринництво України. – 2009. – № 7. – С. 9–10.
2. Даниленко Г. Годівля, догляд та вирощування молочних кіз / Г. Даниленко // Фермерське господарство. – 2013. – № 1. – С. 24-25.
3. Занько Т. Альтернативна перспектива : молочне вівчарство та козівництво / Т. Занько // Агробізнес сьогодні. – 2013. – № 21 (268). – [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.agro-business.com.ua/event/1910-alternatyvna-perspektyva-molochne-vivcharstvo-ta-kozivnytstvo.html>.
4. Капралюк О. Молочне козівництво / О. Капралюк // Тваринництво України. – 2009. – № 11. – С. 12-14.
5. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) с.-г. підприємств. Наказ Міністерства Аграрної політики України № 132 від 18.05.2001.
6. Положення про визначення нормативних витрат на виробництво с.-г. продукції / Журнал «Агрокомпас». – 2002. – № 10. – С. 14-20.